

دولت آینده برای مشکلات مدارس دولتی چه برنامه‌ای دارد؟

مدیران مدارس، مشکلات مختلفی را مطرح می‌کنند که آموزش و پرورش دولت سیزدهم با آن مواجه خواهد بود، حال باید دید وزیر پیشنهادی برای این دست از مشکلات چه برنامه‌های متمایزی را خواهد داشت؟

به گزارش سایت خبری پرسون، اولویت‌های دولت سیزدهم در حوزه آموزش و پرورش موضوعی است که این روزها در حال طرح است و بسیاری از افراد ویژگی‌های وزیر آموزش و پرورش دولت آینده را ترسیم می‌کنند.

وزارت آموزش و پرورش با مشکلات مختلفی مواجه است که مسئولان فعلی و سابق تا به امروز بسیار درباره آن سخن گفته‌اند اما طرح مسائل و چالش‌ها از میدان کار یعنی کف مدارس موضوعی است که تا به امروز کمتر به آن پرداخته شده، مدیران مدارس با چالش‌ها و مشکلاتی مواجه هستند که بیان آنها می‌تواند به ارائه برنامه‌ای واضح از سوی دولت آینده کمک کند.

به هر حال این روزها مخاطبان وسیع وزارت آموزش و پرورش (فرهنگیان و خانواده‌ها) خواهان آن هستند که وزیر پیشنهادی برنامه‌ای دقیق، مستند و قابل ارزیابی برای حل مشکلات این وزارتخانه ارائه دهد؛ در این گزارش به بررسی مسائلی پرداختیم که از نگاه مدیران مدارس به عنوان مشکلات و چالش‌های وزارت آموزش و پرورش مطرح است، مسائل و چالش‌های اساسی که نداشتن برنامه دقیق برای آنها و صرفاً تغییر دولت‌ها و وزرا نمی‌تواند بهبودی در اوضاع ایجاد کند و باید دید وزیر جدید چه برنامه‌های متفاوت و البته قابل اجرایی را برای آنها ارائه خواهد داد؟

آقای زعفرانی مدیر یکی از مدارس در مناطق مرکزی تهران درباره اولویت‌هایی که آموزش و پرورش دولت سیزدهم باید به آنها متمرکز شود، به اختصاص سرانه به مدارس دولتی اشاره کرد و گفت: متأسفانه در چند سال اخیر اختصاص سرانه مدارس به فراموشی سپرده شده است، مدارس دولتی عادی به‌ویژه در مناطق کم‌برخوردار به تجهیزات سخت‌افزاری، نرم‌افزاری، بهسازی و بازسازی مدرسه به منظور ارتقای کیفیت آموزش نیاز دارند، اما به دلیل عدم اختصاص سرانه با مشکلات مختلفی مواجه شده‌اند. این مدارس در جذب مشارکت‌های مالی مردم نیز ناتوان هستند چون بیشتر خانواده‌ها به لحاظ سطح معیشتی و اقتصادی ضعیف هستند و در گذران زندگی روزمره خود نیز مانده‌اند.

دوم، مدارس خاص (سمپاد، شاهد، نمونه دولتی، وابسته به نهادهای مختلف) دانش‌آموزان مستعد، باهوش و دارای توان مالی را پذیرش می‌کنند و همین موضوع باعث شده تا مدارس دولتی عادی به لحاظ دانش‌آموزی دچار مشکل شوند و کلاس‌های درس از حضور دانش‌آموزان مستعد و باهوش خالی باشد. مدارس خاص، تفکر طبقاتی را در ذهن دانش‌آموز رقم می‌زند مبنی بر اینکه برای موفقیت در آینده باید در این مدارس درس خواند.

کم‌فروشی و گران‌فروشی

تنوع مدارس هرگز نمی‌گذارد، عدالت آموزشی که مقدمه عدالت اجتماعی است، محقق شود. بخش قابل توجهی از فرزندان خانواده‌های متوسط و ضعیف جامعه از ورود به مدارس خاص و غیردولتی ناتوان هستند. توجه داشته باشید که مدارس خاص شکل دیگری از مدارس غیردولتی هستند و صرفاً شهریه مصوب را دریافت نمی‌کنند بلکه با کم‌فروشی یا گران‌فروشی خدماتی را به مردم ارائه می‌دهند؛ به عنوان مثال می‌گویند برای کلاس فوق‌العاده درس فیزیک این میزان ساعت را اختصاص می‌دهیم اما ساعت مصوب درسی را هم جزو کلاس فوق برنامه محسوب و از خانواده‌ها پول دریافت می‌کنند، این اتفاق به‌ویژه در پایه ۱۲ شایع است.

مافیای کنکور در مدارس

سوم؛ ورود مؤسسات کنکور به مدارس است، مشاوران این مؤسسات با برخی وعده‌ها، خدماتی را تبلیغ می‌کنند یعنی مدرسان را با عنوان دکتر معرفی یا اینکه نتایج کسب شده را چند برابر واقعیت بزرگ‌نمایی می‌کنند. بحث مبارزه با مافیای کنکور با توجه به همایش‌های برگزار شده و وضعیت حاکم بر مدارس بیشتر به یک شوخی شبیه است.

چهارم؛ استفاده از ظرفیت سایر وزارتخانه‌ها مانند نفت و نیرو در بهینه‌سازی میزان مصرف مدارس فرسوده است تا این مدارس نیز به الگوی مصرف نزدیک شوند و بتوانند از معافیت‌ها استفاده کنند.

پنجم؛ هم‌اکنون به دلیل کمبود نیروی انسانی مدیران بازنشسته را ابقا می‌کنند و از انتصاب مدیران جوان مغفول می‌مانند، در دوره متوسطه به شدت با کمبود معلم مواجه هستیم و برخی از معلمان بازنشسته در حال همکاری هستند اما اجازه ندارند بیش از ۱۴ ساعت تدریس داشته باشند به نظرم با نیروی جوان استخدام کنند یا ساعت تدریس معلمان بازنشسته را افزایش دهند چرا که در برخی مناطق برای حل این مشکل تخلفاتی انجام می‌شود.

آمارسازی در آموزش و پرورش

ششم؛ گزارش‌سازی توسط مدیران مدارس که از سوی ادارات آموزش و پرورش به آنها تحمیل می‌شود، مثلاً مدیران مدارس برای مسائلی همچون برنامه تعالی مدیریت مدرسه تحت فشار هستند بنابراین فقط گزارش‌نویسی انجام داده و در اینجا آمارسازی‌های غیرواقعی رخ می‌دهد و در سطوح بالاتر اینگونه استنباط می‌شود اوضاع خوب است اما نمی‌دانند که مناطق برای این آمارسازی‌ها به مدارس فشار می‌آورند.

تعارض منافع مدیران آموزش و پرورش

هفتم؛ تعارض منافع و مدرسه‌داری مسئولان به ویژه مدیران آموزش و پرورش باید هر چه سریع‌تر حل شود تا زمانی که مسئولان آموزش و پرورش از صاحبان مدارس غیردولتی باشند، اوضاع مدارس دولتی عادی تغییری نخواهد کرد چرا که نگران سطح کیفیت این مدارس و دانش‌آموزان آن نخواهند بود.

بوروکراسی و ساختار حجیم آموزش و پرورش

آقای اسماعیلی که تا چند ماه قبل مدیر هنرستان صنعتی تهران بود درباره اولویت‌هایی که دولت سیزدهم در حوزه آموزش و پرورش باید به آنها توجه داشته باشد با تأکید بر ضرورت روزآمد و پیشرو بودن آموزش و پرورش گفت: آموزش و پرورش باید روزآمد و پیشرو باشد اما هم‌اکنون درگیر بوروکراسی ناکارآمد است و برای اینکه بتواند پیشرو عمل کند باید بدنه خود را نوسازی و نیروها را به روز کند. کوچک کردن ساختار ستادی یک ضرورت است، آیا قرار است برای انجام هر وظیفه‌ای یک سازمان ایجاد شود؟ مدارس قدرتمند ارزش دارد نه اداراتی که فقط محل جذب نیروی انسانی است، این نیروها باید در مدارس انجام وظیفه کنند تا با کمبود معلم هم مواجه نباشیم.

ناتوانی آموزش و پرورش و موفقیت موسسات خصوصی

ساختار آموزش و پرورش دست و پاگیر است، برخی موسسات خصوصی از بدنه این وزارتخانه روزآمدتر و پیشروتر هستند البته آنها منافع اقتصادی را دنبال می‌کنند که به اهداف آموزش و پرورش لطمه می‌زند، اما دلیل موفقیتشان فرسوده بودن بدنه آموزش و پرورش است و چون این وزارتخانه نمی‌تواند نیاز دانش‌آموزان و خانواده‌ها را تأمین کند، آنها به موسسات خصوصی هدایت می‌شوند، گاهی بنیانگذاران این مؤسسات از بدنه آموزش و پرورش بوده یا رانت‌خوار هستند. گردش مالی بسیاری در حوزه فروش آموزش شکل گرفته است که برخی مرتبط با بدنه آموزش و پرورش هستند.

صادرات نخبگان

دوم؛ مدارس رقابتی که به لحاظ روانی دانش‌آموزان را دچار آسیب می‌کنند چون آنها را در رقابتی سخت قرار می‌دهند، دانش‌آموزان مدارس خاص پس از فارغ‌التحصیلی به دلیل آنکه خودمحور تربیت شده‌اند و همیشه می‌خواهند اول باشند، به راحتی کشور را ترک می‌کنند عملاً این مدارس با جداسازی دانش‌آموزان نخبه آنها را تقدیم سایر کشورها می‌کنند. باید توجه داشت که در کنار استعداد تحصیلی انواع دیگری از استعداد از جمله هنری، ورزشی و... را داریم که در مدارس شناسایی نمی‌شوند.

بلوغ جنسی دانش‌آموزان دبستانی

سوم؛ مسئولان کشور با همراهی بنیاد برکت به تولید تبلت دانش‌آموزی اقدام کنند چرا که اگر قرار باشد آموزش مجازی ادامه یابد نمی‌توان نسبت به دانش‌آموزانی که به ابزار لازم دسترسی ندارند، بی‌تفاوت بود البته باید مراقب آسیب‌های آموزش مجازی بود هم‌اکنون شاهد هستیم کودک دبستانی به بلوغ جنسی می‌رسد آن هم به خاطر تبلت و موبایلی که بدون نظارت و محدودیت در اختیارش گذاشتیم. باید سیم کارت دانش‌آموزی ارائه شود که فقط دسترسی به سایت‌های تأیید شده داخلی امکان‌پذیر باشد.

آموزش و پرورش مسئولیت‌پذیر شود

چهارم؛ در قوانین مختلف برای آموزش و پرورش سهم دیده شده است اما به آن توجه نمی‌شود و در وزارتخانه هم مطالبه‌کننده‌ای وجود ندارد، بنده مدیر هنرستان صنعتی تهران بودم، بخش بزرگی از هنرستان (حدود یک هزار متر) از سال ۷۴ به دلیل کمبود فضای وزارت خارجه به صورت موقت در اختیار این وزارتخانه قرار گرفت، هم‌اکنون این نیاز مرتفع شده است اما آن بخش از ساختمان مدرسه را به کانون بازنشستگان وزارت امور خارجه داده‌اند، بارها این موضوع را از بخش‌های مختلف از جمله کمیسیون آموزش مجلس پیگیری کردم اما در نهایت این پاسخ را به من دادند، معاونت حقوقی وزارت آموزش و پرورش باید به دنبال موضوع برود، من به عنوان مدیر مدرسه که پیگیری می‌کردم اصلاً اهمیتی نمی‌دهند.

آقای خسروی که مدیر یکی از دبستان‌های مناطق جنوبی شهر تهران است به اولویت‌ها در سه حوزه معلمان، دانش‌آموزان و خانواده‌ها پرداخت و گفت: متأسفانه در دولت یازدهم و دوازدهم، افراد ضعیفی به عنوان وزیر آموزش و پرورش انتخاب شدند و برخی ساختار را نمی‌شناختند بنابراین وزارت آموزش و پرورش کارایی لازم را نداشت به مجرای رتبه‌بندی معلمان نگاه کنید، آنقدر طرح اولیه را تغییر دادند و کار را معطل کردند که در پایان دولت آن را ارائه دهند و بار مالی و اجرای آن بر عهده دولت جدید قرار دهند.

تدریس در کلاس‌های ۴۰ نفره

جایگاه معنوی فرهنگیان از بین رفته است، معلمان درباره نوع چیدمان دروس، حجم کتاب‌های درسی و بارمندی صحبت‌های بسیاری دارند اما هیچ‌گاه نظر معلم را نخواستند، مسئولان از کلاس‌های درس ۴۰ نفره به‌ویژه در مناطق پایین شهر شناختی ندارند، معلم با ۴۰ دانش‌آموز چگونه می‌تواند محتوای سنگین کتاب‌های درسی را به خوبی ارائه کند، این شرایط باعث می‌شود والدین تصور کنند معلم ضعیف است در حالی که آموزش و پرورش به

جای آموزش به نگهداری دانش‌آموزان در کلاس درس متمرکز شده است و معلم نقش مبصر را ایفا می‌کند.

سهم‌خواهی تشکله‌ها

آموزش و پرورش بسیار سیاست‌زده است، تشکله‌های فرهنگیان به دنبال مهره چینی در آموزش و پرورش هستند و افراد ناکارآمد را به سیستم تحمیل می‌کنند، تشکله‌های فرهنگیان به جای شناسایی چالش‌ها و ارائه راهکار برای آن به دنبال مهره چینی برای گرفتن امتیاز هستند.

افراد با انگیزه باید در شغل معلمی جذب شوند از سوی دیگر سطح کیفیت معلمانی که هم‌اکنون در حال فعالیت هستند، رصد نمی‌شود بنابراین به نظام معلمی نیاز است تا کیفیت معلمان در دوران فعالیت را بررسی کند؛ برای توانمندسازی معلمان دوره‌های آموزشی کارآمد نداریم و دوره‌های ضمن خدمت فعلی به گونه‌ای شده که پول می‌دهند و فردی به جای معلم در این دوره‌ها آزمون می‌دهد، از سوی دیگر سرفصل‌های ارائه شده در آموزش ضمن خدمت تخصصی و متناسب با نیاز معلمان نیست، این مسیر غلط است و باید روش دیگری را طراحی کرد.

سند تحول بنیادین به مدرسه اهمیت می‌دهد اما هم‌اکنون ستاد محور هستیم، ساختار وزارت آموزش و پرورش به شدت حجیم است و شاهد ارسال بخشنامه‌های متعدد به مدرسه هستیم که بسیاری از آنها را نمی‌توان اجرا کرد این نشان می‌دهد مسئولان ستاد شناخت درستی از مدرسه ندارند. مدارس دولتی با مشکل هزینه‌های آب، برق و گاز مواجه هستند، دو مرتبه آب مدرسه ما را قطع کردند و ۲۰ میلیون بدهی بابت هزینه‌های آب، برق و گاز داشتیم.

کتاب‌های درسی مسبب هدایت دانش‌آموزان به سمت بخش خصوصی

مسائل و مشکلات در حوزه دانش‌آموزان: سخت و حجیم کردن کتاب‌های درسی باعث شده است تا دانش‌آموزان به سمت کتاب‌های کمک آموزشی بروند چون معلم در مدارس دولتی فرصت ندارد، مطالب را به درستی آموزش دهد. در مدارس صرفاً حافظه دانش‌آموزان را پُر می‌کنیم. آیا لازم است در دوره ابتدایی ۱۰ کتاب درسی داشته باشیم، نمی‌توان حجم کتاب‌ها را کم یا بعضی را حذف کرد؟ مهارت‌های زندگی و شهروندی در دوره ابتدایی جایگاهی ندارد و فقط حافظه دانش‌آموز را با مطالب درسی که بسیاری از آنها برای زندگی آینده کاربرد ندارد، پُر می‌کنیم و حتی تجزیه و تحلیل را هم به دانش‌آموز آموزش نمی‌دهیم.

در دوره ابتدایی نیاز به مشاوره رفتاری و روان‌شناسی داریم بسیاری از دانش‌آموزان در معرض آسیب هستند اما خبری از مشاوره در مدارس نیست.

خبری از مهارت‌های زندگی نیست

مدارس را درگیر طرح‌ها و بخشنامه‌های بیهوده کرده‌ایم در حالی که در دوره ابتدایی باید بر روی مهارت‌های زندگی متمرکز بود نه صرفاً آموزش ریاضی و علوم؛ ایامی که دانش‌آموزان به مدرسه می‌آمدند، مسابقه درختکاری در مدرسه گذاشتیم، شهرداری نهال را تأمین کرد و دانش‌آموزان کاشت درخت را تجربه کردند یا از آنها خواستیم از مشکلات محیط زیستی، عکس بگیرند. با محیط زیست ارتباط گرفتیم و آنها پذیرفتند که جایزه دانش‌آموزان را ارائه دهند، در ابتدایی به چنین فضایی نیاز داریم اما در این دوره از پرورش استعداد و مسیر یابی خبری نیست و تمام توان و آموزش را در کتاب درسی خلاصه کرده‌ایم.

خانواده‌ها گرفتار نظام طبقاتی آموزش

مسائل و مشکلات خانواده‌ها: هم‌اکنون خانواده‌ها در میان نظام طبقاتی آموزش که این روزها به شکل وحشتناکی قابل مشاهده است، سردرگم هستند. حدود ۱۷ نوع مدرسه داریم و خانواده‌ها در مدارس عادی دولتی و کم‌برخوردار نگران فرزندانشان هستند. به عنوان مثال اگر در یکی از مناطق، ۹۰ دبیرستان دوره اول داشته باشیم، دو مدرسه برتر هستند و بقیه رها شده‌اند، چرا آموزش و پرورش تمرکز را روی دو مدرسه برتر می‌گذارد؟ باید سطح همه مدارس یکسان باشد چرا برخی مدارس را خاص می‌کنند و بقیه را ضعیف نگه می‌دارند تا دانش‌آموزان احساس حقارت کنند و استعدادها بروز پیدا نکنند، فرزندان بسیاری از خانواده‌ها متوسط و ضعیف محکوم به حضور در این مدارس هستند.

خانم قاسمی مدیر دبستان در منطقه ۱۵ شهر تهران هم با تأکید بر اینکه بهترین اولویت باید استفاده از تکنولوژی باشد، گفت: تمام معلمان باید آموزش‌های لازم به منظور استفاده از تکنولوژی و تدریس با آن را بدانند هم‌اکنون می‌توان در برخی از دروس مانند جغرافی و علوم با استفاده از فیلم، آموزش‌های کیفی را به دانش‌آموزان ارائه داد. اگر قرار است آموزش مجازی ادامه یابد باید به فکر تأمین گوشی برای دانش‌آموزان بود چرا که برخی ابزار لازم برای حضور در کلاس‌های مجازی را ندارند و مجبور هستند به خانه دوست و فامیل بروند.

دوم؛ در مدارس به‌ویژه مناطق آسیب‌پذیر آسیب‌های اجتماعی در کمین دانش‌آموزان است و به مشاوره برای دانش‌آموزان و خانواده‌ها به شدت نیاز داریم چون اعتیاد و ناسازگاری زیاد است.

سوم؛ با توجه به شرایط اقتصادی فعلی، خانواده‌ها توان مالی پرداخت شهریه مدارس دولتی را ندارند، درخواست کمک مالی به مدرسه از این خانواده‌ها واقعاً در شأن آموزش و پرورش نیست، آموزش عمومی باید رایگان باشد اما چرا نیست؟

منبع: تسنیم